

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2077/2020
26.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа пуномоћник Љиљана Спасић Манић, адвокат из ..., против туженог ББ из села ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1868/2019 од 05.12.2019. године, у седници одржаној 26.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиље и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 1868/2019 од 05.12.2019. године, у преиначујућем делу којим је одбијен тужбени захтев за исплату новчаног износа од 401.405,59 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, као и у делу става првог изреке у погледу одлуке о трошковима поступка и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно суђење у том делу.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против преосталог преиначујућег дела пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1868/2019 од 05.12.2019. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиље изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1868/2019 од 05.12.2019. године у делу којим је одбијена жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у погледу одлуке о главној ствари.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пироту П 560/18 од 07.11.2018. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и тужени обавезан да јој на име доприноса у изградњи и адаптацији нове куће подигнуте на темељима старе породичне стамбене зграде у селу ... на кп.бр. ... КО ..., у надоградњи, адаптацији, постављању крова изнад гараже и на економској згради на кп.бр. ... КО ..., за унутрашње опремање два купатила у адаптацији велике куће у изградњи викенд куће у селу ..., исплати износ од 401.405,59 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, док је тужбени захтев за вишак потраживања преко досуђеног износа до траженог износа од 535.207,45 динара, одбијен као неоснован. Ставом другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено је да је тужиља

по основу стицања у браку сувласник на 1/4 једноснобног стана у ... у улици ... број ..., стан број ..., површине 44,60 м² и три њиве на кп.бр. ... површине 1.066 м², на кп.бр. ... површине 923 м² и на кп.бр. ... површине 563 м², све у КО ..., па је тужени обавезан да јој то право призна и трпи укњижбу непокретности код РГЗ СКН Пирот, док је тужбени захтев за вишак потраживања права сувласништва на наведеним непокретностима од 1/4 идеалног дела до тражене 1/3 одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено да је тужиља по основу стицања у браку са туженим сувласник 1/3 динарског штедног улога у износу од 270.000,00 динара, 1/10 девизног штедног улога у износу од 11.160 евра и 1/4 девизног штедног улога у износу од 2.000 Канадских долара, све са стањем на дан 10.01.2010. године, па је тужени обавезан да јој то право призна и исплати износ од 90.000,00 динара са законском затезном каматом од 10.01.2010. године до исплате, износ од 1.116 евра са каматом коју прописује Централна европска банка за ову врсту валуте од 10.01.2010. године до исплате и износ од 500 Канадских долара са каматом коју прописује Централна европска банка за ову врсту валуте од 10.01.2010. године до исплате, а све у динарској противвредности по најповољнијем банчином курсу на дан исплате, док је тужбени захтев за вишак потраживања сувласничког удела у стицању наведених новчаних средстава од досуђених до тражене 1/2, као и да јој тужени исплати вишак потраживања новчаних износа ближе означених у том ставу изреке, одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено да је тужиља по основу стицања у браку са туженим сувласник на 1/4 покретних ствари ближе означених у том ставу изреке, па је тужени обавезан да јој то право призна и трпи њихову физичку деобу ради уступања припадајућег дела тужиљи, док је тужбени захтев за вишак потраживања сувласничког удела у стицању покретних ствари ближе означених у том ставу изреке од досуђене 1/4 до тражене 1/2 одбијен као неоснован. Ставом петим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено је да је тужиља по основу стицања у браку са туженим сувласник на 1/4 покретних ствари ближе означених у том ставу изреке, па је тужени обавезан да јој то право призна и трпи физичку деобу ради уступања припадајућег дела тужиљи, док је тужбени захтев за вишак потраживања сувласничког удела у стицању покретних ствари ближе означених у том ставу изреке од досуђене 1/4 до тражене 1/2 одбијен као неоснован. Ставом шестим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље, којим је тражено да јој тужени на име противвредности „живог мала“ и противвредности пољопривредних производа осталих после раскида брачне заједнице исплати износ од 410.741,00 динар, па је тужени обавезан да јој на име накнаде 1/4 живог мала исплати 64.725,00 динара са законском затезном каматом од дана доношења пресуде до исплате, док је тужбени захтев за вишак потраживања противвредности живог мала и за исплату противвредности 1/2 пољопривредних производа до укупног износа од 410.741,00 динар, одбијен као неоснован. Ставом седмим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезе да тужиљи на име примљене закупнине од стана у ... плаћа месечно по 30 евра почев од новембра 2009. године па надаље са каматом коју прописује Централна емисиона банка од 01. у месецу за претходни месец до исплате. Ставом осмим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1868/2019 од 05.12.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена

првостепена пресуда у одбијајућем делу става првог, другог, трећег, четвртог, петог и шестог, ставу седмом и осмом изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у усвајајућем делу става првог, другог, трећег, четвртог, петог и шестог изреке, тако што је одбијен тужбени захтев: за исплату новчаног износа од 401.405,59 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, за утврђење права сувласништва на 1/4 непокретности ближе означених у изреци, за утврђење сувласништва на новчаним средствима и исплату износа ближе означених у изреци, за утврђење сувласништва на 1/4 покретних ствари означених у изреци са обавезом туженог да то право призна и трпи физичку деобу ради уступања припадајућег дела тужиљи, као и у делу за исплату 1/2 противвредности пољопривредних производа и живог мала који је остао после раскида брачне заједнице у новчаним износима ближе означеним у изреци са законском затезном каматом.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију (са неблагоприятном допуном), због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и одлуке о трошковима поступка.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиље изјављена против преиначујућег дела побијане одлуке дозвољена у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 55/14) који се примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, испитао је у том делу на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је делимично основана. Ревизија у преосталом делу (против става првог изреке побијане пресуде којим је одбијена жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у погледу одлуке о главној ствари) је недозвољена, а у погледу одлуке о трошковима поступка, основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је била у браку са туженим од 02.05.1982. до 31.05.2010. године и у браку имају двоје пунолетне деце, ћерку рођену године и сина рођеног ... године. У току трајања брака живели су у кући на породичном имању туженог у породичној заједници са његовим родитељима (отац туженог је преминуо је 2001. а мајка 2005. године). Породично газдинство родитеља туженог на коме су живели имало је обрадиву земљу у површини која је омогућавала бављење пољопривредом, као и адекватне помоћне објекте за смештај стоке и сточне хране, а такође је поседовало за то време неопходну пољопривредну механизацију за обраду земље и адекватне стамбене услове за становање. Родитељи туженог су били радно активни у складу са својим годинама живота и физичким могућностима и својим радом су учествовали у стицању свих прихода који су били неопходни за живот породице, али и за продају као тржишног вишка, те су сви новчани приходи остварени продајом пољопривредних производа били плод заједничког рада свих чланова породичне заједнице, при чему је у свему велики допринос имала непокретна имовина и механизација коју је тужиља затекла у домаћинству, као економска база. Тужиља није била у радном односу, али је обављала пољопривредне послове и продавала производе на пијаци, док је тужени пре закључења брака радио у ..., а у току трајања

брака у ... у ..., где је остваривао зараду и пред крај брачне заједнице отпремнину у износу од 6.000 евра. У току трајања заједнице извршени су радови на адаптацији породичних стамбених зграда и економских зграда на плацу у селу ..., саграђена је викендица у селу ... и купљен једнособан стан у ..., као и три њиве у селу ..., купљене су покретне ствари за потребе бављења пољопривредом и ствари потребне за опремање стана у ... и мале и велике куће у селу ... за потребе домаћинства. Вештачењем је утврђена вредност уложеног рада и грађевинског материјала у грађевинске радове који су изведени у току трајања заједнице живота у износу од 1.605.622,37 динара. Поред тога, утврђено је да је на рачунима туженог код банака у време прекида брачне заједнице било новчаних средстава у износу од 270.000,00 динара, 11.160 евра и 2.000 Канадских долара. У време развода брака код туженог је остало живе стоке, док тужиља није доказала наводе о врсти и количини пољопривредних производа и издавању стана у закуп.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев, закључујући да је допринос тужиље у стицању предметне имовине 1/4 идеалног дела, ценећи учешће економске базе, допринос родитеља туженог и туженог кроз рад и зараду коју је остваривао, а касније и учешће деце странака у стварању материјалних добара која су искоришћена за стицање имовине у смислу члана 195. Породичног закона.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу и одбио тужбени захтев на основу члана 211. ЗПП у вези члана 195. Породичног закона, налазећи да код чињенице да су у стицању предметне имовине учествовали и родитељи туженог, али и деца парничних странака, која у овој парници нису обухваћени тужбом, као ни наследници родитеља туженог, то процесна заједница није потпуна будући да сви чланови породичне заједнице имају положај нужних супарничара.

Према члану 195. Породичног закона, имовина коју су заједно са супружницима односно ванбрачним партнерима стекли радом чланови њихове породице у току трајања заједнице живота у породичној заједници представља њихову заједничку имовину (став 1); члановима породице у смислу става 1. овог члана сматрају се крвни, тазбински и адоптивни сродници супружника односно ванбрачних партнера који заједно са њима живе (став 2); на имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176. став 2. (уписивање у јавни регистар) и члана 180. став 2. (претпоставка о једнаким уделитема), (став 3).

Нужно супарничарство у смислу члана 211. ЗПП постоји ако по закону или због природе правног односа тужбом морају да се обухвате сва лица која су учесници материјалноправног односа, а ако сва лица нису обухваћена тужбом као странке суд ће да одбије тужбени захтев као неоснован, при чему суд води рачуна о нужном супарничарству по службеној дужности. У овом случају, између странака постоји спор о деоби заједничке имовине (непокретности, покретних ствари, новчаних средстава и сточног фонда) по основу стицања у породичној заједници. У спору о праву својине задире се у право својине других лица, у конкретном случају родитеља туженог који су

у време стицања чинили породичну заједницу са тужиљом и њеним супругом, због чега је било нужно да и њихови наследници буду странке у поступку, као и деца странака која су и по наводима саме тужиље у изјављеној жалби учествовали у стицању (нужни супарничари). Како тужбом наведена лица нису обухваћена, то је непотпуна процесна заједница коју чине сви чланови породичне заједнице, па нису створене материјалноправне претпоставке за вођење спора. Изостанак свих учесника чини тужбени захтев неоснованим, јер природа спорног односа захтева да се јединствено реши у односу на све његове субјекте.

У ситуацији када је утврђено ко је све живео у породичној заједници, као и на који начин су стечене предметне непокретности (стан и три њиве), покретне ствари, новчана средстава и сточни фонд, предметна имовина представља заједничку имовину, па наводи ревизије тужиље да је тужени уписан као искључиви власник предметних непокретности не могу произвести било какве правне последице које би искључиле примену цитираних законских одредби. Тужиља своје наводе у ревизији, да је тужени једини законски наследник својих родитеља није доказала, имајући у виду да је према стању у предмету рођена сестра туженог саслушана у својству сведока у овој парници.

Сагласно наведеном правилно је другостепени суд на утврђено чињенично стање применио материјално право када је првостепену пресуду преиначио и тужбени захтев тужиље одбио у погледу стицања предметних непокретности (стан и три њиве), покретних ствари, новчаних средстава и сточног фонда.

Међутим, основано се ревизијом тужиље оспорава правилност пресуђења другостепеног суда у погледу дела тужбеног захтева који се односи на облигационо-правни захтев за исплату новчаног износа од 401.405,59 динара са каматом. Одредбом члана 170. Породичног закона прописано је да ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до незнатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на потраживање у новцу сразмерно свом доприносу (став 1.). Наиме, тужиља је тужбеним захтевом за исплату новчане вредности на име извршених улагања у одређене непокретности у току трајања заједнице живота истакла облигационо-правни захтев према другом супружнику, па је правилна примена материјалног права налагала да се утврди вредност увећања имовине, а затим колико износи вредност увећања посебне имовине туженог на предметним непокретностима сразмерно доприносу тужиље. У поступку је утврђен идентитет објеката на којима су изведени грађевински радови током трајања заједничког живота, вредност уложених средстава и рада, као и лица која су у томе учествовала, али је изостало утврђење колико износи увећање сопствене имовине туженог доприносом тужиље. Наиме, стварна легитимација туженог везује се за чињеницу да је у обавези да другом супружнику исплати потраживање у новцу на име увећања вредности сопствене имовине у смислу наведене законске одредбе, због чега није нужно да тужбом као тужени буду обухваћена сва лица која су стицала у породичној заједници у односу на тај део тужбеног захтева. Зато је Врховни касациони суд укинуо другостепену пресуду у том делу, као и одлуку о трошковима поступка јер њихова висина зависи од укупног успеха тужиље у спору.

Другостепени суд ће имајући у виду изложене примедбе поново одлучити о жалби туженог у погледу овог дела тужбеног захтева, као и о трошковима парничног поступка.

Имајући у виду наведено на основу чланова 414. став 1. и 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Врховни касациони суд је применом члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, нашао да ревизија тужиле није дозвољена у делу којим се побија став први изреке другостепене пресуде којим је одбијена жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда у погледу одлуке о главној ствари.

Тужба у овој парници поднета је 06.04.2010. године, а вредност предмета спора износи 1.840.000,00 динара.

Према члану 403. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 55/14) који се примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

У конкретном случају ради се о имовинско-правном спору у коме вредност предмета спора побијаног дела по ревизији не прелази цензус за изјављивање ревизије од 40.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, па по члану 403. став 3. ЗПП ревизија тужиле није дозвољена.

На основу члана 413. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић